

EN RAPPORT FRÅN MEDLINGSINSTITUTET

Löneutvecklingen i Sverige

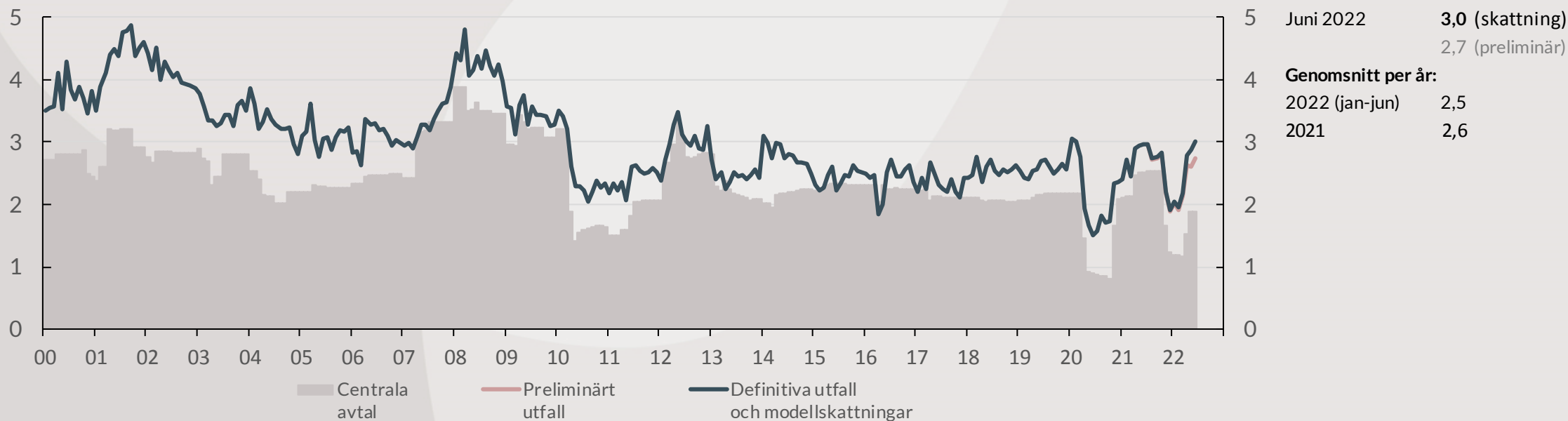
till och med juni 2022

Löneutvecklingen i Sverige t.o.m. juni 2022

- Lönerna väntas ha ökat med **3 procent** i juni 2022 jämfört med juni 2021.
- De centralt avtalade lönerna i hela ekonomin bedömdes ha ökat **1,9 procent** i årstakt i juni. Det innebär en skillnad på 1,1 procentenheter mellan faktiska och avtalade löner under samma månad.
- Konsumentpriserna i juni steg med 8,5 procent, exklusive boränteförändringar, vilket innebar att den genomsnittliga reallönen per arbetad timme minskade med **5,5 procent** jämfört med förra året. Räknas effekterna från boränteförändringar med minskade reallönen med **5,7 procent**.

Löner i hela ekonomin

Årlig procentuell ändring

Källa: Medlingsinstitutet.

Löner och avtal

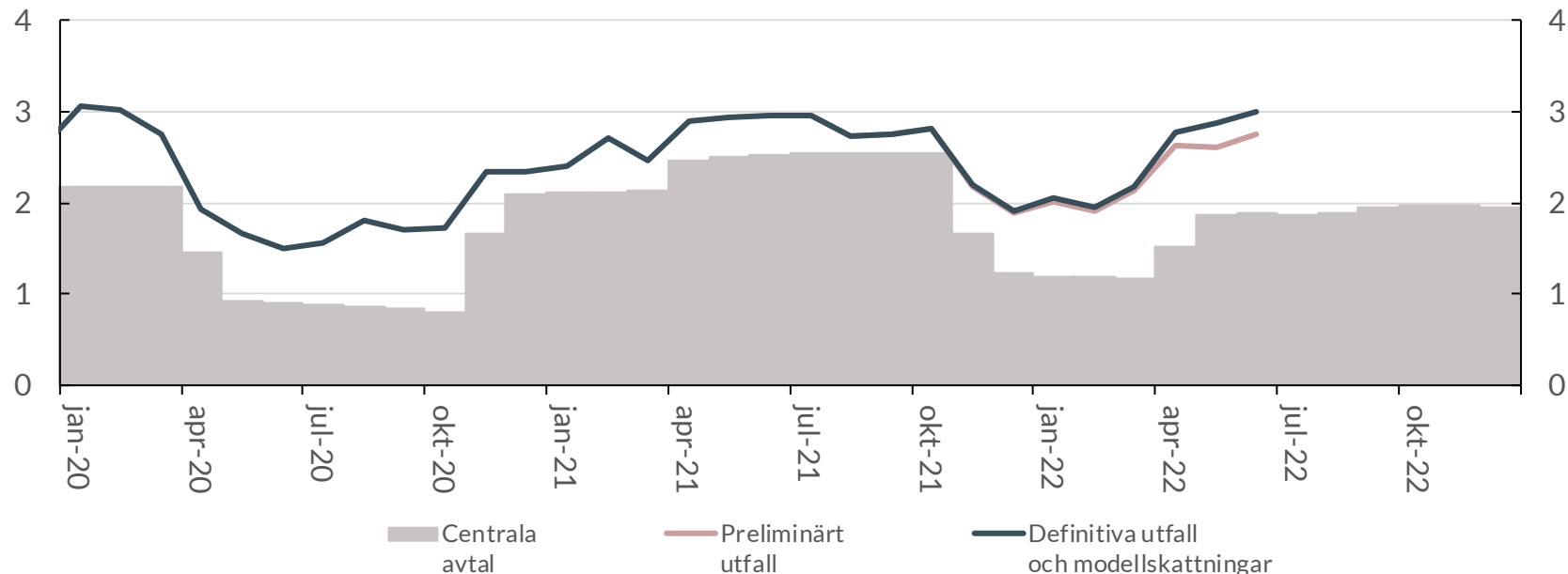
Lönerna i Sverige ökade med **2,7 procent** i juni enligt preliminära siffror. De väntas ha ökat med **3 procent** när siffrorna blir definitiva (se **diagram 1** och **appendix 1**). De preliminära löneökningstakterna för april respektive maj 2022 har reviderats upp något mer än väntat och indikerar nu att den definitiva löneökningstakten kommer att uppgå till 2,8 respektive 2,9 procent dessa månader.

Hittills i år har löneökningstakten därmed uppgått till i genomsnitt **2,5 procent**.

De centralt avtalade lönerna i hela ekonomin bedöms öka med knappt 2 procent i årstakt under de återstående månaderna fram till och med mars 2023.

Diagram 1. Löner i hela ekonomin

Årlig procentuell ändring

Källa: Medlingsinstitutet

De centralt avtalade löneökningarna är därmed något nedväxlade från och med maj fram till mars nästa år, jämfört med det senaste stora lönerevisionstillfället i slutet av 2020. Många anställda berörs av så kallade framtunga avtal, där det mesta av de avtalade lönerna redan har betalats ut inför avtalsperiodens sista år.

För de flesta på arbetsmarknaden sker inga nya kollektivavtalade lönerevisioner förrän nästa avtalsperiod påbörjas nästa vår. Den genomsnittliga löneökningstakten i ekonomin kan dock fortsätta att förändras till följd av bland annat personalomsättning.

Nuvarande avtal inom industrin löper till mars 2023

Industrins kostnadsmärke avser hur mycket de totala arbetskostnaderna ska öka under en viss period och har sedan 1997 varit normerande på svensk arbetsmarknad. Avtalsvärdet för den innevarande avtalsperioden uppgår till 5,4 procent under 29 månader. I genomsnitt motsvarar det 2,2 procent i årlig procentuell ökningstakt för en given månad under perioden. I det totala avtalsvärdet ingår annat än lön som varken ingår i statistiken över centralt avtalade löneökningar eller faktiska löneökningar. Det aktuella avtalet gäller från november 2022 och löper ut i mars 2023 (se **tabell A1** i appendix).

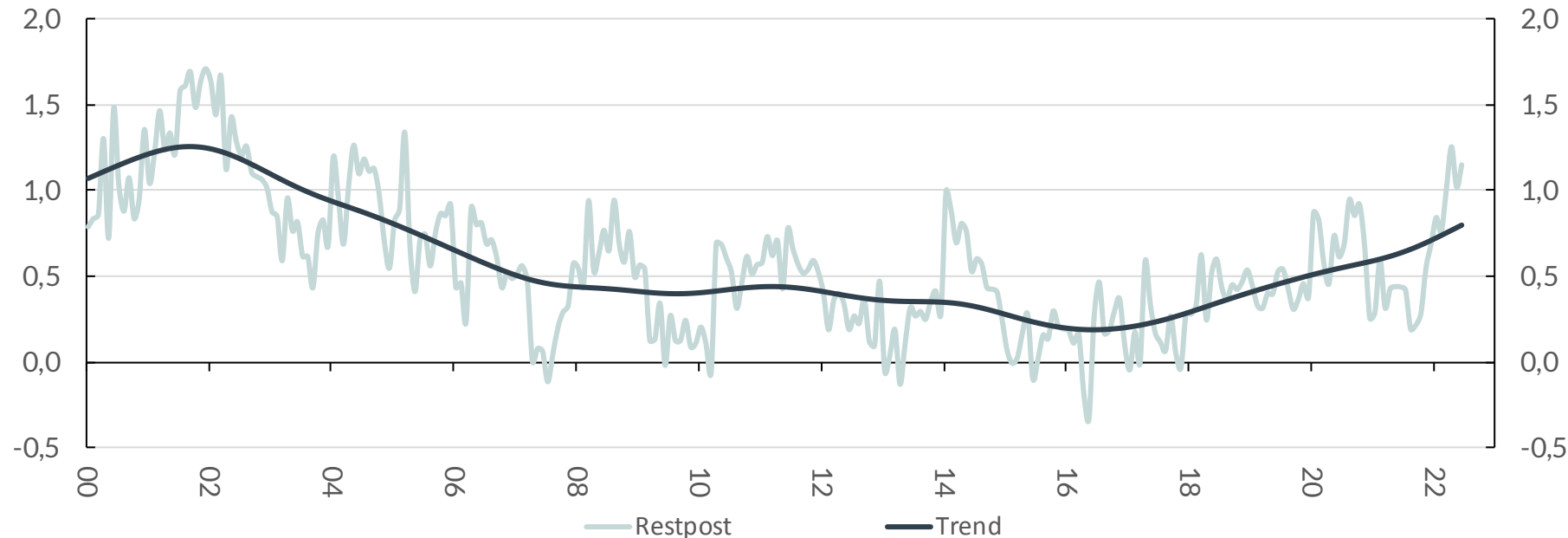
Restpost eller "löneglidning"

Restposten, det vill säga skillnaden mellan faktiska och avtalade löner (ofta kallad "löneglidning") väntas uppgå till **1,1 procentenheter** i juni när siffrorna blir definitiva (se **diagram 2**). Det andra kvartalet är restposten högre än 1 procentenhet, vilket inte varit fallet sedan 2005.

Det var framförallt de snabbare löneökningen i privat sektor som bidrog till restposten det andra kvartalet

Restpostens trendmässiga ökning ska tolkas mer försiktigt än vanligt till följd av osäkerheter i avtals- respektive lönestatistikens täckning under pandemiåren (se fördjupningsruta på nästa sida).

Diagram 2. Faktiska - avtalade löneökningar
Procentenheter

Anmärkning: baseras på definitiva löneutfall januari 2021 - juni 2021 och preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden juli 2021 - juni 2022.
Källa: Medlingsinstitutet.

Pandemin påverkade beräkningen av restposten

Om avtalsstatistiken

I den officiella lönestatistiken samlas enbart faktiska löner in. Statistiken för centralt avtalade löneökningar framställs separat genom sammanvägningar av uppgifter från representativa kollektivavtal.

Det finns alltid en osäkerhet om statistiken över centrala löner är representativ för hela löntagarkollektivet, eftersom uppgifter om kollektivavtal inte samlas in i den officiella lönestatistiken. De månadsvisa siffror som avser de centrala avtalens löneökningstakter har dock varit behäftade med förhöjd osäkerhet under hela perioden maj 2020 – april 2022.

Det beror på att det är särskilt svårt att mäta effekterna av att lönerevisionstidpunkterna stuvades om under pandemin. Det gäller framförallt anställda som antingen saknar kollektivavtal, eller vars löner regleras via kollektivavtal utan angivna lönenivåer eller löneökningstakter (så kallade "sifferlösa avtal").

I den sammanvägda statistiken över centralt avtalade löner antas avtalade löneökningar för sådana anställda följa det aktuella industrimärket. Sådana antaganden bygger dock på att det finns ett industrimärke som fått genomslag i de flesta branscher. Detta har inte varit fallet under perioden april 2020 – april 2022 och har lett till både över- och underskattningar av restposten ("löneglidningen") för enskilda månader. Under hela den aktuella perioden sammantaget har sådana fel tagit ut varandra.

Från och med utfallen maj 2022 och framåt är den månadsvisa avtalsstatistiken över centralt avtalade löneökningar justerad för tjänstemän totalt i privat sektor under perioden april 2020 – april 2022. Detta påverkar även de avtalade löneökningarna för privatsektor som helhet och för hela ekonomin under samma period.

Lön efter sektor

I hela ekonomin har lönerna ökat med i genomsnitt **2,5 procent** hittills i år (se **tabell 1**). De avtalade löneökningarna har uppvisat högre kortsiktig variation i privat än i offentlig sektor de senaste åren, vilket har lett till stundtals olikartad utveckling (se **diagram 3**). Hittills i år samt i fjol var den genomsnittliga löneökningstakten högre i privat än i offentlig sektor, medan det omvända gällde fram till och med 2020.

Tabell 1. Löner efter sektor

Årlig procentuell förändring, genomsnitt per år

	Definitiva och skattade utfall		Definitiva och preliminära utfall	
	2021	2022 (jan-jun)	2021	2022 (jan-jun)
Hela ekonomin	2,6	2,5	2,6	2,3
Privat sektor	2,8	2,6	2,8	2,5
Arbetare	2,3	1,8	2,3	1,7
Tjänstemän	3,0	3,1	3,0	2,9
Offentlig sektor	2,4	2,2	2,4	2,1
Kommuner	2,6	2,1	2,6	2,0
Regioner	2,5	2,2	2,5	2,1
Staten	1,7	2,5	1,7	2,3

Anmärkning: Tabellen baseras på definitiva utfall januari 2021 - juni 2021 och preliminära utfall respektive modellskattningar för perioden juli 2021 - jun 2022.

Källa: Medlingsinstitutet.

I privat sektor har genomsnittslönen bland tjänstemän ökat snabbare än bland arbetare de senaste åren (se **tabell 1**). I juni var dock skillnaden mindre än på länge: lönerna väntas ha ökat med **3,5 procent** för tjänstemän och **3,1 procent för arbetare** när statistiken blir definitiv. Bland tjänstemän ökade lönerna snabbast inom tjänstesektorn och bland arbetare inom servicesektorn.

Diagram 3. Löner i privat och offentlig sektor

Årlig procentuell förändring

Anmärkning: definitiva utfall januari 2021 - juni 2021 och preliminära utfall respektive modellskattningar för perioden juli 2021 - jun 2022.
Källa: Medlingsinstitutet.

Reallöneförändringar

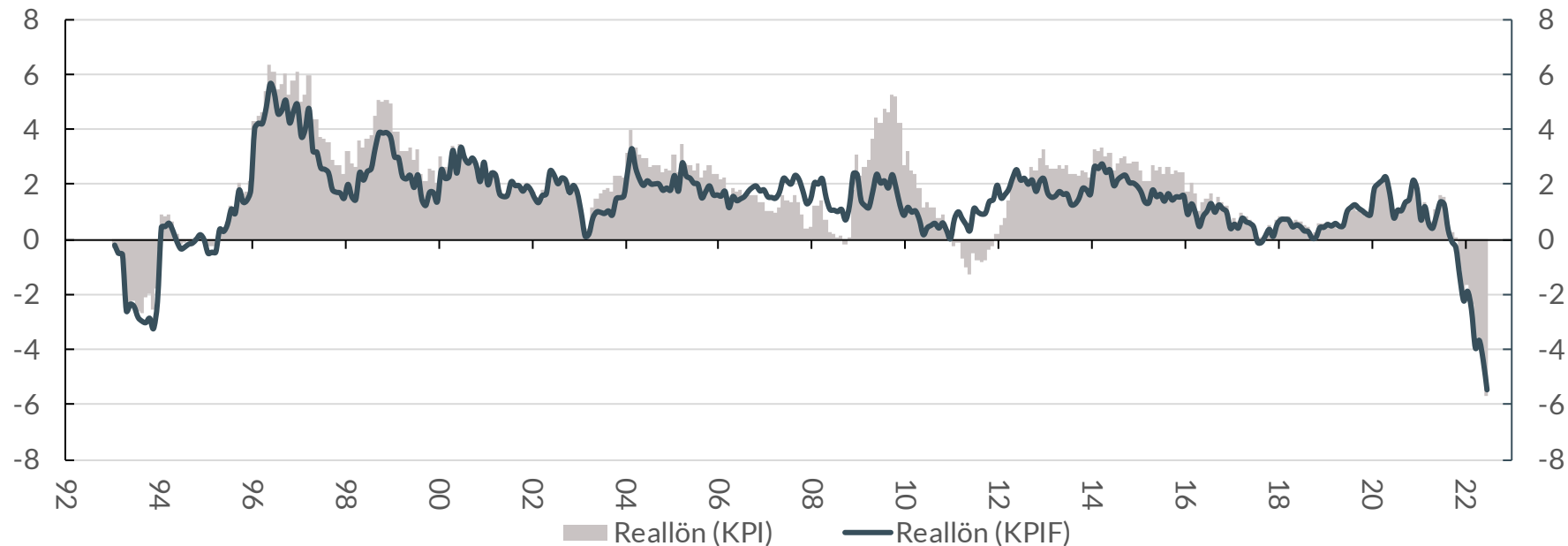
Samtidigt som lönerna ökade med **3 procent** i juni jämfört med juni förra året steg samtidigt konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) med **8,5 procent**. Det innebar en reallöneminskning med **5,5 procent**.

Reallönernas utveckling beräknat med totala konsumentprisindex inklusive effekter av ändrade boräntekostnader (KPI) innebar en reallöneminskning med **5,7 procent**.

Hittills i år, det vill säga månaderna januari – juni, har reallönerna (mätt med KPIF) i genomsnitt minskat med **3,7 procent** jämfört med motsvarande månader förra året (se **tabell A2 i appendix**).

Diagram 4. Reallöner

Årlig procentuell förändring

Anmärkning: baseras på definitiva löneutfall januari 2021 - juni 2021 och preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden juli 2021 - jun 2022.
Källa: Medlingsinstitutet.

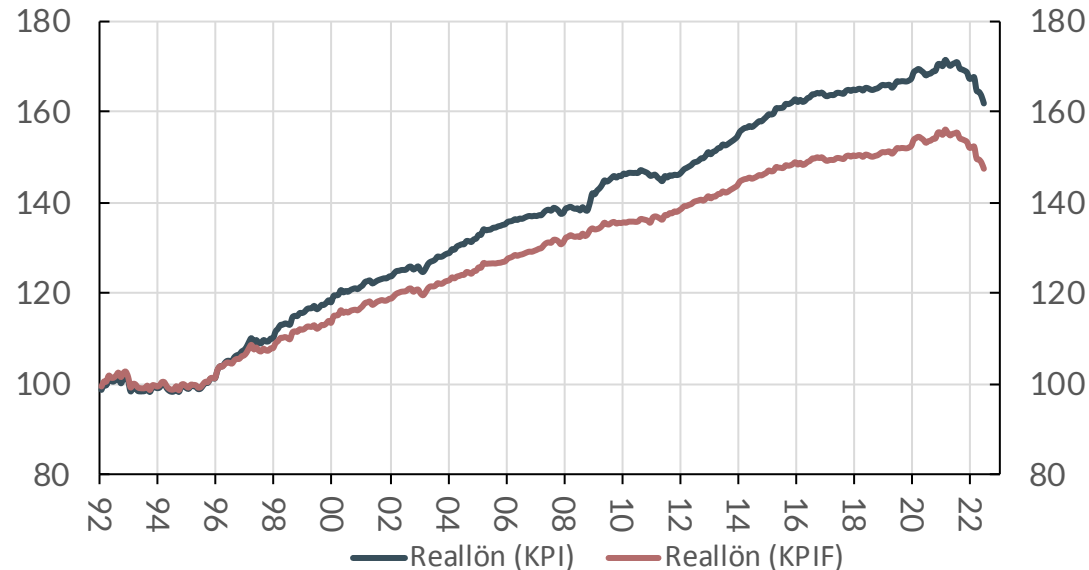
Reallönens nivå

Jämfört med 1995 hade reallönen per arbetad timme ökat med som mest ca 70 procent under 2021, beräknat med konsumentprisindex inklusive räntekostnader (KPI). Exkluderas effekterna av hushållens räntekostnadsutveckling (KPIF), hade reallönen ökat med som mest ca 55 procent under 2021 (se **diagram 5**).

I och med de senaste löne- och inflationsutfallen i juni 2022 har dock den genomsnittliga reallönen per timme backat tillbaka till nivåer som senast kunde noteras under **2015**.

Diagram 5. Reallöner

Index, 1995 = 100

Anmärkning: baseras på definitiva löneutfall januari 2021 - juni 2021 och preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden juli 2021 - jun 2022. Säsongsrensade värden.

Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

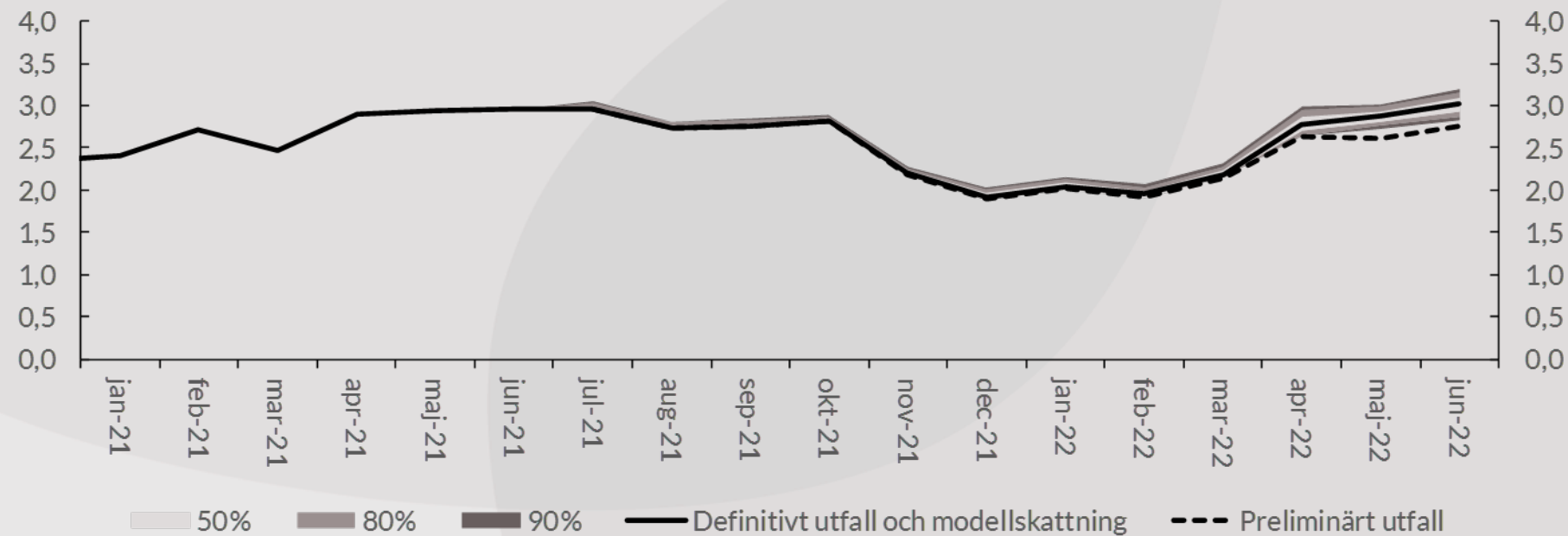
Appendix 1: skattning av retroaktiv lön

Vid varje nytt månadsutfall uppskattar Medlingsinstitutet med hjälp av statistiska metoder vilken definitiv löneökningstakt som de preliminära utfallen indikerar. I **diagram A1** visas osäkerhetsband tillsammans med de senaste utfall som fortfarande är preliminära.

Osäkerhetsbanden utgör intervall inom vilka den definitiva löneökningstakten väntas hamna med en viss sannolikhet. Med 90 procent sannolikhet väntas löneökningstakten i juni 2022 hamna inom intervallet **2,82 – 3,20 procent**.

Diagram A1. Löner i hela ekonomin, modellprognos och osäkerhetsband

Årlig procentuell förändring

Anmärkning: för en mer detaljerad beskrivning av den statistiska metoden och de senaste skattningarna, se analysunderlag på www.mi.se

Källa: Medlingsinstitutet

Appendix 2: tabeller

Tabell A1. Avtalsperioder och centralt avtalade kostnadsökningar inom industrin

Antal månader och procent

Startår	Löptid, industrins avtal	Antal månader	Industrins avtalade kostnadsökningar för hela perioden	Industrins kostnadsökningar omräknat i årstakt
1998	jan 1998 - jan 2001	37	8,7	2,8
2001	feb 2001 - mar 2004	38	8,5	2,7
2004	apr 2004 - mar 2007	36	7,3	2,4
2007	apr 2007 - mar 2010	36	10,2	3,4
2010	apr 2010 - jan 2012	22	3,2	1,7
2012	feb 2012 - mar 2013	14	3,0	2,6
2013	apr 2013 - mar 2016	36	6,8	2,3
2016	apr 2016 - mar 2017	12	2,2	2,2
2017	apr 2017 - mar 2020	36	6,5	2,2
2020	apr 2020 - okt 2020	7	-	-
2020	nov 2020 - mar 2023	29	5,4	2,2

Anmärkning: Kostnadsökningarna för avtalsperioderna som helhet är okedjade värden, vilken innebär att ränta-på-ränta effekterna av de årsvisa höjningarna inte är inkluderade.

Källa: Medlingsinstitutet.

Tabell A2. Löner, inflation och reallöner under året

Årlig procentuell förändring

	Lön	Inflation (KPIF)	Reallön (KPIF)	Inflation (KPI)	Reallön (KPI)
januari	2,0	3,9	-1,9	3,7	-1,6
februari	1,9	4,5	-2,5	4,3	-2,3
mars	2,2	6,1	-3,9	6,0	-3,8
april	2,8	6,4	-3,7	6,4	-3,6
maj	2,9	7,2	-4,4	7,3	-4,4
juni	3,0	8,5	-5,5	8,7	-5,7

Anmärkning: baseras på definitiva löneutfall januari 2021 - juni 2021 och preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden juli 2021 - juli 2022.

MEDLINGS- INSTITUTET

Kontakt:

Petter Hällberg

Makroekonomisk analys

petter.hallberg@mi.se

Telefon: 070-272 26 40

Medlingsinstitutet

Box 1236

111 82 Stockholm

Telefon: 08-545 292 40

Webbplats: www.mi.se

Foto: Konstantin Malkov, Jonas Bilberg/Bredda Bilden